

[Címlap](#) » [Művészi dilettantizmus? – Bencsik Orsolya színikritikája az Ibusár – Megállóhely című darab szegedi előadásáról](#)

Művészi dilettantizmus? – Bencsik Orsolya színikritikája az Ibusár – Megállóhely című darab szegedi előadásáról

Beküldte Szerk - 2010, június 8 - 14:49 [Kritika](#)

[▶ További címkék](#)

"Ez a Jolán pedig valóban dilettáns, egy igazi ripacs, és nemcsak mint a spirálfüzetekbe írt operettek szerzője az, hanem mint a vasútállomás jegypénztárában ülő vénlány is. Füstí Molnár Éva éppen ezért mást sem csinál (és csinálhat) a színpadon, mint ripacskodik, túljátssza a szerepét, és sokszor a néző számára mérhetetlenül patetikus." - Bencsik Orsolya kritikája

Művészi dilettantizmus?

– Bencsik Orsolya színikritikája

ESZKÖZÖK

[Keresés](#)

június 24., péntek
június 25., szombat
június 26., vasárnap

Irodalmi Jelen
2016. május

Rendelje meg az Irodalmi Jelen előfizetési csomagját és olvasson minket bárhol, bármikor!

[Az aktuális havilap tartalma »](#)

a hónap **alkotója**
archívum

az *Ibusár – Megállóhely* című darab

szegedi előadásáról

Vannak olyan előadások, melyekkel kapcsolatban nehéz eldönteni, hogy művészetről vagy pedig dilettantizmusról van-e szó. Noha ezekkel a kategóriákkal érdemes óvatosan bánni, nem szabad elhamarkodott döntéseket hozni, mégis egyfajta kritikusi felelősségünk az ítéletalkotás. Ezt az értékítéletet pedig csak nehezíti az a helyzet, amikor maga a színdarab is erősen reflektál erre a kérdésre.

Mindez különösen érvényes a Pécsi Harmadik Színház által előadott *Ibusár – Megállóhely* című darabra, mellyel a THEALTERprefest keretén belül 2010. május 25-én a szegedi Régi Zsinagógában vendégszerepeltek. A Parti Nagy Lajos-dráma főszereplője az a Sárbogárdi Jolán, aki nemcsak az ibusári vasútállomás jegykiadó „kisasszonyaként” huszerettek és operettek, hanem az igazán sajátos nyelvezetű és szándékoltan a dilettantizmus eszköztárát felsorakoztató *A test angyala* című Parti-mű fiktív szerzőnőjeként is elhíresült. Sárbogárdi Jolán személyében maga a művészet és dilettantizmus örök kérdése ölt testet, mely által azonban a valóság és fikció létkategóriáinak egymáshoz való viszonya, illetve egyidejű jelenléte is körvonalazódik. Vincze Lajos rendezése éppen ezt a fundamentális momentumot (a joláni karakterben benne levő esztétikai és metafizikai gyökerű problémát) veszi figyelembe, amikor a maga *Ibusárát* monodrámaként, azaz Sárbogárdi Jolán egyszemélyes drámájaként viszi színre. Mivel pedig a teljes dráma egyedüli megjelenítője, illetve átélője (még akkor is, ha személye segítségével a színpadon rajta kívül a darab többi szereplője is megelevenedik) éppen az a karakter, akinek személyében az előbb már említett művészet és dilettantizmus közötti oppozíció rejtőzik, ezért maga a színdarab is erőteljesen épít ezekre az ellentmondásokra.

A kategorizálás, a színdarab művészetként vagy pedig dilettantizmusként való értékelése (és értelmezése) a pécsi színház *Ibusárja* esetében tehát azért okoz igazán nagy nehézséget, mert magából a dráma színreviteléből, Sárbogárdi Jolán monodrámájából adekvátan következik egyfajta erőteljes dilettáns megjelenítés. Hiszen a néző Jolán tudatán keresztül látja a valós és fiktív világot (az ibusári vasútállomást, a zárt vidéki közösséget – Anyuskát, Gusztit, a „kegyetlen” redaktorokat –, illetve a huszerett illuzórikus és idilli miliójét), és így éli át a történeteket.

Irodalmi Jelen-díjak
2002-2014

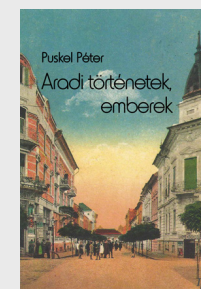
ÍGY ÍRUNK MI

- [Vers](#)
- [Sztancsik Éva Lambrozett: Sorbontók](#)
- [Bátai Tibor | Egyetlen pontra felfüggesztve](#)
- [Sz.É.L.: Szabálytalan monológ](#)
- [Dezső Ilona Anna: TITKOK KÖNYVE — CIKLUS — Rózsák és lányok](#)

[Tovább](#)

Ingyenesen letölthető!

Digitális lapozó, illetve e-pub,
az **NKA támogatásával**.

Mandics György

VERS

Sárbogárdi Jolán olvas (fotó: www.maszk.hu)

Ez a Jolán pedig valóban dilettáns, egy igazi ripacs, és nemcsak mint a spirálfüzetekbe írt operettek szerzője az, hanem mint a vasútállomás jegypénztárában ülő vénlány is. Füsti Molnár Éva éppen ezért mást sem csinál (és csinálhat) a színpadon, mint ripacskodik, túljátssza a szerepét, és sokszor a néző számára mérhetetlenül patetikus. A joláni személyiségből, illetve az általa átélt világból az esztétikai (a művészet és dilettantizmus, melyhez a provincialitás és a megértés kérdése is kapcsolódik) és a metafizikai (a realitás és a fikcionalitás kategóriái) kettősség Vincze

rendezésében a következőképpen valósul meg a színpadon. A valóságot (a vasúti jegyirodában jegyet kiadó, kék vasutas egyenruhában az unalomtól és az elégedetlenségtől önmagának panaszkodó, ironikus Jolán életterét) úgy választja el a fikciótól (a Jolán előadásában, fals énekeiben megjelenő huszerettől, *A Bajkállóy huszármenete* című saját szerzeménytől), hogy a reális miliőt neonfényekkel világítja ki. Ez a neonfényben tükröződő világ – hiszen ez tulajdonképpen az „ízeltő” a joláni „művészetből” (a részleteiben bemutatott huszerettből) – pedig semmi mást nem közvetít a nézőnek, mint Jolán „tragikus” és groteszk dilettantizmusát. Ez pedig nemcsak a jegykiadó operettszövege, illetve hamis éneke által jelenítődik meg, hanem azáltal is, ahogy Füsti Molnár Éva formálja meg Jolánt. A Pécsi Harmadik Színház úgy tematizálja a művészet és dilettantizmus kérdését, hogy éppen az utóbbira jellemző eszköztárral adja elő Parti Nagy-drámáját.

Jolán a jegypénztárban (fotó: www.maszk.hu)

Sárbogárdi Jolánnal kapcsolatban érdemes még megjegyezni, hogy lényge a tragikus jelzővel azért ruházható fel, mert benne az akarat és a vágy, illetve a tehetség, a lehetőség és a megvalósulás között kiküszöbölhetetlen szakadék található. Emellett „művészi” meg-nem-értettségétől szenved. Éppen ezért tragikus hősnőnek is tekinthető annyiban, amennyiben egyrészt a kritikusoknak, a folyóiratok szerkesztőinek és a redaktoroknak, másrészt pedig a vidék, a provinciális közeg, a már túlságosan hétköznapi emberek művésztől idegen világának az elutasításai ellenére is rendíthetetlenül hisz művészi alkotóerejében, tehetségében. Tragikumuma pedig azért mosódik össze a groteszk kategóriájával, mert szenvedése nem a vélt tehetség önmaga általi megkérdőjelezéséből, az addig művészetnek hitt dilettantizmus felismeréséből és belátásából fakad (hiszen ironikus önreflexiói soha sem a művészetére, hanem a más emberekhez való viszonyára, vagy például önmaga nőiségére vonatkoznak), hanem „művészetének” éppen az előbb említett meg-nem-értettségéből, illetve ingerszegény környezetéből. Sárbogárdi Jolán a darab végén úgy hal meg, mint a dunántúli mandulafácscska, mint aki „rossz helyre, rossz időben

Támogatónk:

JELENIDŐBEN

Hír Legfrissebb

- Barokk hangulat Fertődön, éjszakai séta a Fertő-Hanság területén
- Rekordszámú jelentkezés érkezett a Színház- és Filmművészeti

született”.

A Pécsi Harmadik Színház honlapján az előadással kapcsolatban a következő alkotói (?) intenció olvasható: „Az előadásunk nem Jolán dilettantizmusáról, nem az operettstílusban vagy annak paródiájában való otthonosságunkról, hanem Jolán drámájáról kíván szólni: a körülmények és vágyak távolságáról, a képességek és a remények szétválásáról, az emberi kapcsolatokban tétova, mások érzelmi béklyójában vergődő egyén groteszk lázadásáról”. Véleményem szerint a Vincze János rendezte *Ibusár – Megállóhely* értéke – tehát az, hogy a művészet, vagy pedig a dilettantizmus kategóriájával címkézzük-e meg – éppen ennek a kijelentésnek az el-, illetve el nem fogadásán múlik. Ha elfogadjuk, hogy a darab Jolán drámájáról kíván szólni, akkor nem teljesen adekvát a dilettáns eszköztár alkalmazása: azaz maga sem nyújt többet a művészet köntösében hamisan tetszelgő darabnál. A Füsti Molnár Éva által megformált ripacs Jolán és a Jolán által szintén ripacsul megformált többi szereplő személyéből, játékból és a megteremtett provinciális milióból – tehát az erőteljes dilettáns megjelenítésből – a befogadásra nézve az a hatalmas (a néző és a színdarab és az ibusári világ közötti) távolságképzés következik, melyből lehetetlenné válik Sárbogárdi Jolán személyének tragikusként való interpretálása, illetve magával a szereplővel való érzelmi azonosulás, együttérzés, vagy pedig megrendülés.

Ha Vincze rendezését művészetnek tekintjük, akkor a fentebb idézett alkotói intenciót el kell, hogy utasítsuk: elsődlegesen nem Jolán tragédiája az, ami a néző előtt lejátszódik, és a játéktérben kidomborodik (még akkor sem, ha emellett persze a dráma ezt is megmutatja), hanem éppen az a súlyos fokú dilettantizmus, amellyel kapcsolatban csak az elutasítás és a távolságtartás, illetve a nem-befogadás lehet az egyedüli helyes magatartásmód.

Mindebből kifolyólag a néző úgy hagyja el az előadás színterét, hogy nem élt át katarzist. Ehelyett azonban egy nagyon sajátos élményben volt része: egy olyan művészi alkotással találkozott a Pécsi Harmadik Színháznak köszönhetően, mely a dilettáns eszközök alkalmazásával olyan groteszk és ironikus művészetfelfogást közvetít, melyre a kritikus végül a következő kategóriát biggyeszi: valódi művészet a dilettantizmus köntösében.

Egyetemre

- Jurtaépítés, raktártúra is lesz Somogyban
- EURO-2016 – Közös éneklésre várják a szurkolókat a nyolcaddöntő előtt
- Tom Hanks életműdíjat kap az októberi Római Filmfesztiválon
- Múzeumok éjszakája – Gyerekprogramok és koncert is lesz a PIM-ben
- Az 1956-os forradalom titkos művészetéről nyílt kiállítás a Nemzeti Múzeumban
- Elhunyt százévesen Harry Rabinowitz brit karmester, zeneszerző

LEGOLVASOTTABB

1 hét 1 hónap 1 év Örök

- Carbonaro – Utazás tréfás rímekben

Jolán, a közlekedésirányító

Bencsik Orsolya

A fotók a **MASZK Egyesület honlapjáról** származnak, készítette: Révész Róbert

Az idézetek a Pécsi Harmadik Színház honlapjáról (www.peciharmadikszinhaz.hu) származnak.

PÉCSI HARMADIK SZÍNHÁZ:

Parti Nagy Lajos–Darvas Ferenc: Ibusár – Megállóhely

- huszerett egy hangra -

Sárbogárdi Jolán szerepében: Füstí Molnár Éva

Játéktér: Steiner Zsolt, Vincze János

Jelmeztervező: Tresz Zsuzsa

Rendező: Vincze János

Kapcsolódó cikk:

[Szív lándzsahegyen – '56 október – vége/láthatatlan](#)

[Fesztivállapot – szombat](#)

[Téli fieszta](#)

Magyarországon és a világ körül

- Kulcsra zártam a suttogó gyerekkort – Laboda Róbert versei
- „Az identitások folyton újrakonstruálják magukat”
- Relax – Horváth Benji verse
- Vízmunka – Bíró Tímea versei

JELLEN(TÓS)

Nyugati Jelen

Kulter

LÁTHATATLAN KÖNYVTÁR

Könyvespolc

Olvasonapló

Kihívás

- Székelyhidi Zsolt: Csuumom
- (Kosztolányi Dezsőné) Harnos Ilona: Mme Chaglon üzletei. Egy divatszalon rejtelmek
- Az irgalom ellipszise – Böszörményi Zoltán legújabb kötete a 87. Ünnepi Könyvhéten
- Jack London: A Zubony. A csillagok vándora
- Nyomunkban a csönd geometriája szűköl – Manolita Dragomir-Filimonescu versei Böszörményi Zoltán fordításában

„Nem akarja leglettelni a valóságot” - Rükverc-bemutató
Az elhallgatás fokozatai

- Carbonaro – Utazás tréfás rímekben Magyarországon és a világ körül
- Juhász Béla: Száraz köd
- Novák Valentin: Álomturbina

0 Comments

Irodalmi Jelen

♥ Ajánlom

🔗 Share

A legje

Start the discussion...

Be the first to comment.

TOVÁBBI BESZÉLGETÉSEK: IRODALMI JELEN

Jelige: pé-gvárgyián – Tóni

1 comment • 4 hónapja

Horváth Barnabás — Nem olvastam végig, de tetszik ez a Tóni figura :D

Meghalt Poszler György Széchenyi-díjas irodalomtörténész

1 comment • 10 hónapja

bandi — A Tanár Úr született tanár volt. Tőle tanultam gondolkodni, fogalmazni, figyelni. Azt: hogyan kell egy órát úgy ...

Jelige: Vadász – A Szunnyadó

1 comment • 2 hónapja

Eliza Beth — Így kell elmesélni megfogni a megfoghatatlant!

Jelige: ANATOLE HONGROIS -

3 comments • 5 hónapja

Szatmári Katalin — Még mindig alkalommal már elolvastam de ...

■ **NOVAK VALENTIN: AROMATOURBIA –**
Részlet az Ünnepi Könyvhétre
megjelenő regényből

Tovább

CÍMLAPRÓL AJÁNLUJUK

[Száz szónak is pályamű a vége](#)

KALEIDOSZKÓP

Egyéb

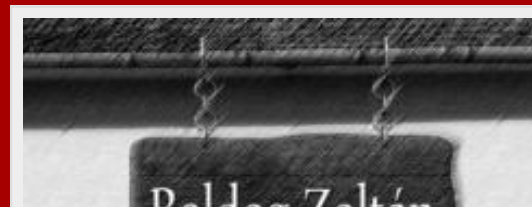
Helyek

Szervezetek

Szeged tárcsa A hónap költője **Szöcs Géza** Hudy Árpád beszélgetés költészet **JAK Kéktúra** Kölüs Lajos Mányoki Endre **Böszörményi Zoltán** Boldog Zoltán Gömöri György **Varga Melinda** Weiner Sennyey Tibor **Pályázat magyar próza** Arcot a versnek Magyar Írószövetség vers **Petőfi** Irodalmi Múzeum festészet **Sárközi Mátyás** Sultanus Beatus **Laik Eszter** **TOP 10 kortárs próza** könyvbemutató **Novella**

Tovább

IRODALMI JELEN KÖNYVEK

✉ Subscribe

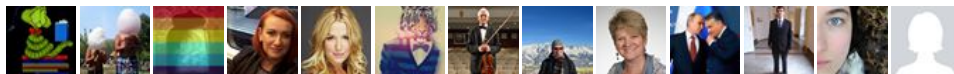
🗨 Disqus a Te oldaladra

Személyes

■ **Kommentek elrejtése, megjelenítése** ■

Be the first of your friends to like this

ELÉRHETŐSÉG

Tel.: +40 257-280-751

Fax: +40 257-280-596

Terjesztés:

Művészeti és Irodalmi Jelen Kft.

E-mail címünk:

ij@irodalmijelen.hu

Szerkesztőség és kiadó:

1081 Budapest, Rákóczi út 59. 3/5

310085 Arad, M. Eminescu 55–57.

HONLAPUNKRÓL

- **Impresszum**
- **Belépés/Regisztráció**
- **Jelen Fórum**
- **Szabályzat**
- **Archívum**
- **Partnereink**

ELŐFIZETÉS

- Irodalmi Jelen előfizetés
- Irodalmi Jelen számok
- Irodalmi Jelen könyvesbolt

FŐ ROVATAINK

- **Líra** | Költészet | Verstörténet
- **Epika** | Próza | Nyolc égtáj | Szerelmes földrajz | Sötét kapu
- **Vers és valóság** | Holt költők társasága | Olvastam, költőtárs | Szó-Kép | Present | A hónap művésze
- **Film és Hang** | Film | Hangos vers | Hangos próza
- **Tárcák** | Tárca | Beszéd a palackból | Bőség zava | Vasárnapi levelek
- **Esszé** | Méhesben
- **Láthatatlan könyvtár** | Kihívás | Könyvespolc |

■ Szállítási feltételek

■ Árak

Olvasónapló

■ **Kritika | Interjú | Helyszíni | Pályázatok | Fű
alatt | Véres komolytalanságok | Így írunk
mi**

Az Irodalmi Jelen kiadója az Occident Media Kft. © Minden jog fenntartva.